

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego plan wieloletni dotyczący małych gatunków pelagicznych w Morzu Adriatyckim i połowów tych zasobów”

[COM(2017) 97 final – 2017/0043 (COD)]

(2017/C 288/09)

Sprawozdawca: **Emilio FATOVIC**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 1.3.2017 Rada, 4.4.2017
Podstawa prawna	Art. 43 ust. 2, art. 114 ust. 1 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	24.1.2017
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	17.5.2017
Data przyjęcia na sesji plenarnej	31.5.2017
Sesja plenarna nr	526
Wynik głosowania	187/0/2
(za/przeciw/wstrzymało się):	

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES popiera stwierdzoną przez GFCM-FAO⁽¹⁾ konieczność podjęcia działań na rzecz ochrony zagrożonych z powodu przełowienia małych stad pelagicznych oraz popiera ogólny cel, jakim jest jak najszybsze wdrożenie systemu zrównoważonego rybołówstwa i osiągnięcie maksymalnego podtrzymywalnego połowu⁽²⁾ zgodnie ze wspólną polityką rybołówstwa⁽³⁾ (WPRyb).

1.2 Komitet popiera decyzję Komisji, by skorzystać z instrumentu legislacyjnego, jakim jest rozporządzenie, do celów ustanowienia wieloletniego planu ochrony małych gatunków pelagicznych w celu ujednoczenia obowiązujących przepisów i wzmocnienia procesów zarządzania.

1.3 EKES popiera wprawdzie cele ochrony środowiska i różnorodności biologicznej, uważa jednak, że opiniowany wniosek Komisji jest niekompletny i pod wieloma względami sprzeczny. Problemy te są naturalnym następstwem szeregu sprzeczności WPRyb, na które Komitet zwracał już uwagę we wcześniejszych opiniach⁽⁴⁾. W szczególności EKES jest głęboko zaniepokojony tym, że jeżeli przedmiotowy wniosek nie zostanie odpowiednio uzupełniony i przeformułowany, może to uniemożliwić osiągnięcie celów środowiskowych i spowodować poważne szkody dla przedsiębiorstw i pracowników sektora⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Generalna Komisja Rybołówstwa Morza Śródziemnego.

⁽²⁾ Maksymalny podtrzymywalny połów (ang. *maximum sustainable yield* – MSY) oznacza maksymalny połów, jaki można pozyskać ze stada danego gatunku w nieokreślonym okresie, niezagrożając jego przetrwaniu. Zasada ta jest jednym z kluczowych elementów wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb).

⁽³⁾ Rozporządzenie (UE) nr 1380/2013.

⁽⁴⁾ Opinia EKES-u w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury (Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 183).

⁽⁵⁾ Opinia EKES-u w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury (Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 183), pkt 1.17: „EKES ubolewa, że wymiar społeczny uwzględniany we wszystkich aspektach rybołówstwa i akwakultury (produkcja, przetwórstwo i wprowadzanie do obrotu) nie jest obecny we wniosku wraz z konkretnymi środkami służącymi poprawie warunków życia i pracy. Uważa ponadto, że należałoby wspierać zaangażowanie partnerów społecznych właściwego szczebla”.

1.4 Komitet uważa, że proponowanego przez Komisję modelu zarządzania w oparciu o ustanawianie przez Radę rocznych uprawnień do połowów nie da się dostosować do cech biologicznych małych gatunków pelagicznych w Adriatyku, do wielogatunkowości⁽⁶⁾ obecnych w nim zasobów, do technik połowowych, do rodzajów łodzi i przyrządów (tradycyjne łodziowe rybołówstwo przybrzeżne⁽⁷⁾) oraz do liczby i wielkości portów. Z wyżej wymienionych powodów Komitet uważa, że wniosek MEDAC⁽⁸⁾ w sprawie wzmocnienia środków dotyczących nakładów połowowych zgodnie z tzw. podejściem świateł drogowych jest bardziej właściwy, co do istoty i sposobu, ponieważ jest wynikiem szerokiego konsensusu całego zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego.

1.5 EKES zauważa ze zdziwieniem, że wniosek Komisji nie opiera się na szczegółowej ocenie skutków gospodarczych i społecznych⁽⁹⁾. Brak ten dodatkowo potęguje fakt, że sektor rybołówstwa w całym regionie Morza Śródziemnego od ponad dwudziestu lat pogrążony jest w kryzysie⁽¹⁰⁾, a nowe radykalne i niedostatecznie przemyślane zasady mogą być dla tego sektora ostatecznym ciosem. Ponadto EKES zwraca uwagę na całkowity brak środków mających na celu wsparcie finansowe lub przekształcenie przedsiębiorstw i przekwalifikowanie pracowników w odpowiedzi na propozycję zmniejszenia połowów sardynek i sardeli europejskich, choć są one kluczowym zasobem gospodarki małych społeczności lokalnych (w tym wielu społeczności wyspiarskich) i sektorów pomocniczych⁽¹¹⁾.

1.6 Komitet wyraża zatem nadzieję na szybkie zaangażowanie Dyrekcji Generalnej ds. Zatrudnienia i uruchomienie procesów sektorowego dialogu społecznego w drodze konsultacji z komitetem ds. dialogu społecznego w sektorze rybołówstwa morskiego (EUSDC) w celu określenia najbardziej odpowiednich środków przeciwdziałających skutkom gospodarczym i społecznym. W związku z tym EKES uważa, że EFMR jest najbardziej odpowiednim instrumentem finansowym wspierającym przedsiębiorstwa i pracowników w przechodzeniu do zrównoważonego rybołówstwa. Komitet uważa również, że przekształcanie przedsiębiorstw w kierunku turystyki rybackiej (niebieskiej gospodarki⁽¹²⁾) lub akwakultury⁽¹³⁾ na pewno może stanowić realną alternatywę, ale nie powinno w żaden sposób zastępować zasady, zgodnie z którą tradycyjne rybołówstwo nie może być ograniczane ani eliminowane, głównie z powodu cech biologicznych ryb (np. ich potrzeby w zakresie przestrzeni).

1.7 Komitet uważa, że ze względu na znaczące skutki dla środowiska, gospodarki i zatrudnienia nowego planu zarządzania rybołówstwem nie można ustanawiać w drodze aktów delegowanych, i apeluje do Komisji, aby niezwłocznie wyraźnie to określiła w sposób jasny i przejrzysty, co leży w interesie wszystkich zaangażowanych podmiotów⁽¹⁴⁾.

⁽⁶⁾ Opinia EKES-u w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury (Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 183), pkt 1.6: „EKES popiera propozycję ustanawiania planów wieloletnich mających na celu odbudowę i zachowanie, w miarę możliwości, wszystkich zasobów rybnych powyżej poziomów umożliwiających uzyskanie maksymalnego podtrzymywalnego połowu do 2015 r. Cel ten, chociaż słuszny, jest trudny do zrealizowania w przypadku połowów mieszanych, w związku z czym EKES zwraca się do Komisji o praktyczne rozwiązania problemów, jakie mogą wystąpić przy takich połowach”.

⁽⁷⁾ Opinia EKES-u w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury (Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 183), pkt 1.19: „EKES uważa, że definicja łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego oparta wyłącznie na długości statku jest zbyt daleko idącym uproszczeniem i w rzeczywistości zrównuje dużą część łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego z rybołówstwem przemysłowym”.

⁽⁸⁾ MEDAC jest organem doradczym zrzeszającym europejskie i krajowe organizacje społeczeństwa obywatelskiego reprezentujące sektor i działające w regionie Morza Śródziemnego. Rolą MEDAC jest przygotowywanie opinii na temat zarządzania rybołówstwem i na temat aspektów społeczno-gospodarczych związanych z ochroną rybołówstwa na Morzu Śródziemnym, które to opinie skierowane są do państw członkowskich i instytucji europejskich oraz mają na celu przyczynienie się do osiągnięcia celów WPRyby przez dostarczanie rozwiązań technicznych i zaleceń na wniosek państw członkowskich.

⁽⁹⁾ Opinia EKES-u w sprawie zielonej księgi „Reforma wspólnej polityki rybołówstwa” (Dz.U. C 18 z 19.1.2011, s. 53), pkt 3.1.2.2: „Stałe poprawie zasobów i ustabilizowaniu ich eksploatacji na zrównoważonym poziomie musi towarzyszyć analiza oddziaływania społeczno-gospodarczego, której celem jest propagowanie środków mających finansowo wspierać omawiany sektor. Środki te powinny z kolei służyć promowaniu zatrudnienia i zachęcaniu przedsiębiorstw do inwestowania w innowacje i rozwój. Należy je również wykorzystywać do prowadzenia szkoleń zawodowych. Ponadto w okresie odnawiania się zasobów rybnych trzeba zapewnić rybakom godziwe dochody”.

⁽¹⁰⁾ Według STECF (2016 r.) w regionie Morza Śródziemnego w latach 2008–2014 utracono ponad 10 000 miejsc pracy, przy czym liczba statków zmniejszyła się o 14 %, a zatrudnienie o 8 %. Jeśli uwzględni się natomiast tylko rybołówstwo przybrzeżne (statki o długości poniżej 12 metrów), które stanowi ponad 50 % sektora, liczba statków zmniejszyła się o 16 %, a zatrudnienie o 13 %. Należy również wziąć pod uwagę, że niedostatecznie przemyślany plan może mieć katastrofalne skutki w bezpośrednio zainteresowanych państwach, takich jak Chorwacja, w której małe gatunki pelagiczne stanowią 90 % połowów. Ponadto we Włoszech w latach 2004–2015 zdolność połowowa floty rybackiej zmalała o 17 % pod względem liczby statków, a liczba miejsc pracy spadła nawet o ponad 20 %.

⁽¹¹⁾ Opinia EKES-u w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury (Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 183), pkt 3.3.6: „Komitet uważa, że stosowanie środków służących utrzymaniu lub odbudowie stad powyżej poziomów umożliwiających uzyskanie maksymalnego podtrzymywalnego połowu będzie miało wpływ na zdolność połowową flot państw członkowskich [...]. W związku z tym Komisja powinna przewidzieć środki w celu oferowania alternatywnych rozwiązań społeczno-pracowniczych dla sektora rybołówstwa, które pozwolą zaradzić obecnej utracie miejsc pracy powodowanej tragicznym stanem stad ryb”.

⁽¹²⁾ Opinia EKES-u w sprawie strategii UE dla regionu adriatycko-jońskiego (Dz.U. C 458 z 19.12.2014, s. 27), pkt: 3.3, 3.4, 3.5.

⁽¹³⁾ Opinia EKES-u w sprawie usunięcia przeszkód stojących przed zrównoważoną akwakulturą w Europie (Dz.U. C 34 z 2.2.2017, s. 73).

Opinia EKES-u w sprawie innowacji w niebieskiej gospodarce (Dz.U. C 12 z 15.1.2015, s. 93), pkt 1.7.

⁽¹⁴⁾ Opinia EKES-u w sprawie aktów delegowanych (Dz.U. C 13 z 15.1.2016, s. 145), pkt 1.8.

1.8 Komitet przypomina, że każdy środek ochrony środowiska może okazać się daremny, jeśli na wczesnym etapie nie rozwiąże się takich problemów jak nieuczciwa konkurencja i nielegalne połowy przez wzmocnienie kontroli, zaostrzenie kar i ustanowienie systemu pełnej identyfikowalności na wszystkich etapach⁽¹⁵⁾ przy prowadzeniu kompleksowych kontroli higieniczno-sanitarnych zarówno na granicy, jak i u źródła. W szczególności Komitet uważa, że konieczne jest wznowienie współpracy między wszystkimi państwami basenu Morza Śródziemnego, w oparciu o program i cele określone w deklaracji ministrów z Malty z dnia 30 marca 2017 r.⁽¹⁶⁾

1.9 Komitet uważa, że cel MSY należy osiągnąć w rozsądnym terminie. Termin 31 grudnia 2020 r. nie wydaje się wykonalny. Taki wniosek wynika ze stanu wiedzy co do czasu potrzebnego do naturalnej odbudowy populacji małych gatunków pelagicznych i do dostosowania organów kontroli, przedsiębiorstw i pracowników do nowych przepisów (zwłaszcza w przypadku radykalnej zmiany przepisów wraz z przejściem od nakładów połowowych do kwot połowowych). Ponadto EKES uważa, że stosowanie klauzul ochronnych nie jest prawidłowym rozwiązaniem z uwagi na zbyt duże skutki dla społeczeństwa i gospodarki.

1.10 Komitet wzywa Komisję do lepszego określenia operacyjnych aspektów regionalizacji przez powiązanie, od samego początku, celów zrównoważenia zasobów rybnych z rzeczywistym poziomem kosztów ponoszonych przez przedsiębiorstwa w celu zapewnienia im przetrwania.

1.11 W interesie europejskich konsumentów Komitet wymaga jak najszybszego przeprowadzenia szczegółowej oceny wpływu na kształtowanie się cen gatunków podlegających ochronie, zarówno w odniesieniu do ryb przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej, jak i tych przeznaczonych do przetworzenia. Wzywa również Komisję do określenia systemów certyfikacji jakości „zrównoważonego rybołówstwa”, w celu zwiększenia świadomości konsumentów i stworzenia wartości dodanej dla przedsiębiorstw⁽¹⁷⁾.

2. Wprowadzenie

2.1 Morze Adriatyckie⁽¹⁸⁾ jest wyjątkowo bogatym w ryby podregionem Morza Śródziemnego, a małe gatunki pelagiczne⁽¹⁹⁾, głównie sardele europejskie i sardynki⁽²⁰⁾, są jednymi z najbardziej dochodowych gatunków ryb. Według ostatnich danych GFCM-FAO⁽²¹⁾ i STECF⁽²²⁾, stada sardeli i sardynek są zagrożone z powodu przełowienia i wymagają większej ochrony.

2.2 Większość połowów dokonywana jest przez Włochy i Chorwację w północnej części Morza Adriatyckiego. W działalności tej w niewielkim stopniu uczestniczy Słowenia (mniej niż 1 % połowów) i w podobnym wymiarze Albania, Bośnia i Hercegowina oraz Czarnogóra (po ok. 1 % połowów)⁽²³⁾.

2.3 Obowiązujące ramy zarządzania opierają się na ograniczeniu nakładu połowowego⁽²⁴⁾ w połączeniu z szeregiem dodatkowych środków, takich jak czasowo-przestrzenne wyłączenia obszarów z połowów i minimalne wielkości wylądunku. Środki te jednak nie zostały wdrożone przez państwa w sposób skoordynowany, ciągły i spójny (zwłaszcza w odniesieniu do okresów ochronnych dotyczących określonych połowów⁽²⁵⁾), co doprowadziło do nieporozumień między podmiotami sektora rybołówstwa i uniemożliwiło odbudowę populacji stad.

⁽¹⁵⁾ Opinia EKES-u w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury (Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 183), pkt 1.21.

⁽¹⁶⁾ IP/17/770, Ochrona stad w Morzu Śródziemnym: „European Commission secures 10-year pledge to save Mediterranean fish stocks” [Komisji Europejskiej udało się zapewnić zobowiązanie do 10-letniego okresu ochrony stad ryb w basenie Morza Śródziemnego].

⁽¹⁷⁾ Opinia EKES-u w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury (Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 183), pkt 4.5.

⁽¹⁸⁾ Morze Adriatyckie odpowiada podobszarom geograficznym GFCM 17 i 18.

⁽¹⁹⁾ Są to małe gatunki pływające blisko powierzchni wody (np. makrela, śledź, ostrobok pospolity, błękitka, kaprosz, sardela europejska, argentyzna wielka, sardynka, szprot itd.).

⁽²⁰⁾ W Chorwacji połowy małych gatunków pelagicznych stanowią 90 % wszystkich połowów.

⁽²¹⁾ Generalna Komisja Rybołówstwa Morza Śródziemnego została ustanowiona w 1949 r. w ramach FAO. Podstawowym zadaniem GFCM jest wspieranie rozwoju i ochrony biologicznych zasobów mórz i zarządzania nimi.

⁽²²⁾ Komitet Naukowo-Techniczny i Ekonomiczny ds. Rybołówstwa powołany w 1993 r. jest organem doradczym, który odpowiada bezpośrednio przed Komisją Europejską. Składa się z zespołu ekspertów doradzających Komisji w sprawie zarządzania rybołówstwem.

⁽²³⁾ GFCM, „The State of Mediterranean and Black Sea Fisheries” [Stan rybołówstwa w basenie Morza Śródziemnego i Morza Czarnego], 2016 r., s. 25.

⁽²⁴⁾ Zarządzanie nakładem połowowym obejmuje ograniczenia dotyczące zdolności połowowej floty i czasu, który może ona spędzić na morzu.

⁽²⁵⁾ Okres ochronny jest okresem, w którym na określonych obszarach połowy są zakazane. Jest to instrument obowiązujący w UE już od 30 lat, mający na celu ochronę morskich zasobów rybnych, przy czym ma on sprzyjać naturalnej reprodukcji najczęściej poławianych gatunków. Wstrzymanie połowów na określoną liczbę kolejnych dni w rzeczywistości umożliwi rybom bezpieczne przeprowadzenie całego cyklu reprodukcyjnego, co przyczynia się do ochrony stad.

2.4 Zgodnie ze swoim mandatem MEDAC wydał opinię na temat małych gatunków pelagicznych w Adriatyku obejmującą propozycje operacyjne będące wynikiem trwającej dwa lata konsultacji między wszystkimi zainteresowanymi stronami (przedsiębiorcami, pracownikami, spółdzielniami, ekologami, konsumentami), która została opublikowana 11 marca 2016 r.⁽²⁶⁾

3. Streszczenie wniosku Komisji

3.1 W celu ochrony małych gatunków pelagicznych Morza Adriatyckiego, w szczególności sardynek i sardeli europejskich, Komisja Europejska opracowała rozporządzenie ustanawiające wieloletni plan mający na celu przeciwdziałanie wspomnianemu zagrożeniu dla środowiska. Ostatecznym celem jest uzyskanie maksymalnego podtrzymywalnego połowu⁽²⁷⁾ (MSY) do 2020 r., zgodnie ze wspólną polityką rybołówstwa (WPRyb). Wieloletni plan powinien w całości podlegać ocenie co pięć lat.

3.2 Wniosek dotyczący rozporządzenia, w odróżnieniu od wszystkich środków zarządzania stosowanych dotychczas na omawianym obszarze, ustanawia jednolity system zarządzania, przy ograniczeniu krajowych wyjątków (w szczególności w odniesieniu do okresów ochronnych i trybu kontroli), a przede wszystkim przewiduje system zarządzania opierający się na ograniczeniu połowów⁽²⁸⁾ (TAC), a nie na zmniejszeniu nakładu połowowego.

3.3 Wniosek ten, który opiera się na modelu i treści wieloletniego planu dotyczącego określonych stad ryb w Morzu Bałtyckim⁽²⁹⁾, ma swoje uzasadnienie w opinii STECF, a jednocześnie stoi w wyraźnej sprzeczności z zaleceniem MEDAC polegającym na bardziej radykalnej zmianie nakładu połowowego (system światła drogowych⁽³⁰⁾).

3.4 W szczególności Komisja proponuje ustanowienie punktów odniesienia do celów ochrony wyrażonych w tonach biomasy stada tarłowego i przedziałów wartości śmiertelności ryb. Jeśli z opinii naukowych wynika, że liczebność danego stada spadła poniżej punktu odniesienia, należy zmniejszyć połowy. W odniesieniu do rzeczywistej struktury nowego systemu zarządzania Komisja odsyła do aktów delegowanych.

3.5 Wniosek przewiduje współpracę regionalną między państwami członkowskimi w celu przyjęcia szczególnych środków ochrony. Za pośrednictwem „regionalizacji” można również zmienić określone środki techniczne (np. rozmiar oczek sieci i cechy narzędzi).

3.6 We wniosku przewidziano również, że właściwe organy mogą systematycznie identyfikować, lokalizować i kontrolować działalność i połowy wszystkich statków rybackich o długości ośmiu metrów lub większej, dzięki odpowiedniemu oprzyrządowaniu cyfrowemu (np. elektronicznemu dziennikowi połowowemu). Ponadto wszystkie porty muszą być wyposażone w cyfrowe przyrządy służące do weryfikacji połowów dokonanych przez każdy statek po uprzednim wyładunku. W tym celu każda łódź musi zgłaszać swoje przyplnięcie do portu właściwym organom z co najmniej czterogodzinnym wyprzedzeniem.

4. Uwagi ogólne

4.1 Uwzględniając badania naukowe opublikowane w tym zakresie, EKES popiera potrzebę podjęcia działań na rzecz ochrony małych gatunków pelagicznych w Adriatyku, które są obecnie zagrożone.

4.2 Komitet zgadza się również co do konieczności skorzystania z instrumentu prawnego, jakim jest rozporządzenie, do wzmocnienia zarządzania i zapewnienia, aby przepisy były spójne i wiążące dla wszystkich zaangażowanych państw i zainteresowanych stron, w celu przezwyciężenia problemów związanych z wpływem połowów na środowisko, spowodowanych przede wszystkim nierównomiernym i nieskoordynowanym stosowaniem obecnych środków zarządzania.

4.3 EKES twierdzi – zgodnie z WPRyb i ze swoimi wcześniejszymi opiniami – że priorytetem jest uzyskanie poziomu maksymalnego podtrzymywalnego połowu (MSY) zarówno w celu ochrony środowiska, jak i w celu spełnienia potrzeb żywnościowych, gospodarczych i produkcyjnych⁽³¹⁾.

⁽²⁶⁾ MEDAC, „Medac advice on LTMP for small pelagics in GSA 17 (Northern Adriatic)” [Zalecenie MEDAC w sprawie długoterminowego planu zarządzania dla małych gatunków pelagicznych w podobszarze GSA 17 (północny Adriatyk)], Prot. 94/2016, marzec 2016 r.

⁽²⁷⁾ Maksymalny podtrzymywalny połów (ang. *maximum sustainable yield* – MSY) oznacza maksymalny połów, jaki można pozyskać ze stada danego gatunku w nieokreślonym okresie, niezagrażający jego przetrwaniu.

⁽²⁸⁾ Całkowity dopuszczalny połów (TAC) to wyrażone w tonach limity połowów określonych stad. Komisja określa te limity na podstawie opinii naukowych na temat stanu stad wydanych przez organy doradcze, takie jak ICES i STECF.

⁽²⁹⁾ Między innymi dorsza, śledzia, szprota i łososia.

⁽³⁰⁾ MEDAC, „Medac advice on LTMP for small pelagics in GSA 17 (Northern Adriatic)” [Zalecenie MEDAC w sprawie długoterminowego planu zarządzania dla małych gatunków pelagicznych w podobszarze GSA 17 (północny Adriatyk)], Prot. 94/2016, marzec 2016 r., s. 7–8.

⁽³¹⁾ Opinia EKES-u w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury (Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 183).

4.4 EKES uważa jednak, że wniosek Komisji jest niekompletny i sprzeczny w wielu kluczowych fragmentach, i obawia się, że takie braki mogą uniemożliwić osiągnięcie celów zrównowazenia środowiskowego oraz bardzo zaszkodzić pracownikom, przedsiębiorstwom i społecznościom lokalnym.

5. Uwagi

5.1 *Konieczność przeprowadzenia odpowiedniej oceny skutków dla gospodarki i społeczeństwa oraz wprowadzenia środków przeciwdziałających skutkom planu wieloletniego dla przedsiębiorstw i zatrudnienia*

5.1.1 Wniosek – wbrew postulatom GFCM-FAO i MEDAC – pozbawiony jest szczegółowej oceny skutków społecznych i gospodarczych⁽³²⁾. Aspekt ten odgrywa kluczową rolę, ponieważ sektor rybołówstwa w regionie Morza Śródziemnego jest od wielu lat pogrążony w poważnym kryzysie⁽³³⁾, a niedostatecznie przemyślana reforma może mieć negatywne skutki dla przedsiębiorstw i pracowników.

5.1.2 Należy również zauważyć, że Komisja przedstawiła wniosek, nie czekając na stanowisko grupy roboczej GFCM-FAO, powołanej zgodnie z pkt 14 zalecenia 40/2016/3, odpowiedzialnej za ocenę skutków szeregu środków na rzecz zrównoważonego zarządzania rybołówstwem w odniesieniu do małych gatunków pelagicznych w Adriatyku, w tym ograniczeń połowowych i systemu nakładu połowowego.

5.1.3 EKES uważa również, że proponowane środki nie mogą być środkami o zerowych kosztach, biorąc pod uwagę zmniejszenie połowów o 30 %, obniżenie przychodów przedsiębiorstw o 25 % i utratę 10 % miejsc pracy. Obok wspomnianego wyżej problemu metodologicznego związanego z uzyskiwaniem danych należy stwierdzić, że Komisja nie ustanawia żadnych środków w celu złagodzenia skutków rozporządzenia, a kosztami gospodarczymi i społecznymi planu wieloletniego obciąża wyłącznie państwa członkowskie.

5.1.4 EKES zwraca uwagę, że Komisja nie dokonała wyczerpującej oceny skutków dla sektorów pomocniczych i społeczności tradycyjnie zajmujących się rybołówstwem (w tym wielu społeczności wyspiarskich), wpływu na prawdopodobny wzrost cen oraz faktu, że aby zaspokoić popyt krajowy, konieczne będzie importowanie z państw trzecich (przede wszystkim z Afryki Północnej) produktów wątpliwej jakości i niemających zrównoważonego charakteru.

5.1.5 Rozporządzenie nie przewiduje żadnego instrumentu pomocy finansowej dla przedsiębiorstw lub wsparcia na rzecz ich przekształcenia (np. w kierunku akwakultury), ani żadnego środka dotacji płacowych, działalności szkoleniowej lub ponownego zatrudnienia dla pracowników (rybaków lub innych pracowników łańcucha dostaw), którzy tracą pracę.

5.2 *Szczególne cechy biologiczne Adriatyku*

5.2.1 EKES uważa, że udany model planu wieloletniego dla określonych stad ryb w Morzu Bałtyckim nie może być zastosowany w przypadku Adriatyku. Jak wskazuje GFCM-FAO Bałtyk jest morzem, na którym dominują połowy jednogatunkowe i w którym łatwo jest prowadzić ukierunkowane połowy, ponieważ żyje w nim tylko kilka rodzajów ryb, w związku z czym łatwiej jest ustalić ograniczenia połowowe. W Adriatyku natomiast, jak w całym Morzu Śródziemnym, na jednym obszarze żyje wiele różnych gatunków ryb⁽³⁴⁾. Jedyny precedens stosowania ograniczeń połowowych w regionie Morza Śródziemnego, od początku wspierany przez EKES⁽³⁵⁾, dotyczy tuńczyka, czyli gatunku, który bardzo różni się od małych gatunków pelagicznych pod względem swoich cech (zwłaszcza rozmiaru) i technik połowu.

5.2.2 EKES zauważa również, że połowy w Adriatyku są prowadzone tradycyjnie w sposób zupełnie odmienny od tych w Bałtyku. Przedsiębiorstwa z regionu Adriatyku są przedsiębiorstwami rodzinnymi i używają małych statków (8–12 metrów). Właściciele statków są często również rybakami, a załoga liczy średnio 3 osoby. Ryby wyładowywane są w wielu małych portach, które od wieków stanowią ważny czynnik gospodarczy dla zaangażowanych społeczności (często wyspiarskich).

⁽³²⁾ SWD(2017) 63 final.

⁽³³⁾ Ministerstwo Polityki Rolnej, Żywnościowej i Leśnej Włoch, Krajowy plan rybołówstwa na okres 2017–2019. W latach 2004–2015 zdolność połowowa włoskiej floty rybackiej zmalała o 17 % pod względem liczby statków, o 26 % pod względem pojemności i o 21 % pod względem mocy silnika (kW). Zmniejszenie zdolności połowowej było szczególnie znaczące w latach 2010–2012 i wynikało po części z kryzysu gospodarczego, a po części z powodu dobrowolnego wycofywania wielu statków rybackich, do którego przyczyniła się zachęta w postaci przewidzianej w ramach EFR pomocy z tytułu trwałego zaprzestania działalności połowowej.

⁽³⁴⁾ GFCM, „The State of Mediterranean and Black Sea Fisheries” [Stan rybołówstwa w basenie Morza Śródziemnego i Morza Czarnego], 2016, s. 26.

⁽³⁵⁾ Opinia EKES-u w sprawie wieloletniego planu odbudowy zasobów tuńczyka błękitnopłetwego we wschodnim Atlantyku i w Morzu Śródziemnym (Dz.U. C 24 z 28.1.2012, s. 116), pkt 1.1: „Komitet popiera propozycje Komisji i odnotowuje wysiłki ze strony państw członkowskich i rybaków zmierzające do realizacji wymagającego planu Międzynarodowej Komisji ds. Ochrony Tuńczyka Atlantyckiego (ICCAT) dotyczącego odbudowy zasobów tuńczyka błękitnopłetwego. Plan ten zaczął już przynosić rezultaty, lecz jego stosowanie ma istotne następstwa społeczno-gospodarcze, które należałoby uwzględnić”.

5.3 System zarządzania i akty delegowane

5.3.1 W treści wniosku nie zawarto jasnych i konkretnych szczegółów dotyczących nowego systemu zarządzania opartego na połowach, a podano jedynie ramy prawne, które mają być uzupełnione w drodze aktów delegowanych. Biorąc pod uwagę, że mamy do czynienia z niezwykle delikatną kwestią z uwagi na skutki dla środowiska, gospodarki i zatrudnienia, stanowiłoby to poważne ograniczenie dla przedsiębiorstw, jeżeli chodzi o planowanie działalności połowowej, od której zależy ich przetrwanie.

5.4 Potrzeba określenia czasu dostosowanego do celu maksymalnego podtrzymywalnego połowu (MSY)

5.4.1 Zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem dotyczącym Morza Bałtyckiego, zatwierdzonym w 2016 r., przedsiębiorstwa, ale i stada mają pięć lat (do 2020 roku) na osiągnięcie zrównoważonego poziomu połowów, co pokrywa się z terminem określonym we WPRyb. Dla Adriatyku natomiast Komisja przewiduje nałożenie o wiele bardziej rygorystycznego terminu wynoszącego mniej niż dwa lata (2019–2020) wyłącznie w celu dotrzymania terminu określonego w WPRyb, bez uwzględnienia długości trwania naturalnego biologicznego cyklu reprodukcyjnego małych gatunków pelagicznych (zależnej od licznych czynników) ani czasu potrzebnego przedsiębiorstwom i organom lokalnym na dostosowanie się do bardziej rygorystycznych środków zarządzania, całkowicie odmiennych od tych stosowanych przez ostatnie 30 lat, co może uniemożliwić osiągnięcie wyznaczonego celu środowiskowego i zniszczyć sektor (i jego sektor pomocniczy), od którego zależą setki społeczności przybrzeżnych.

5.5 Nieuczciwa konkurencja ze strony państw trzecich i nielegalne połowy

5.5.1 Sektor rybołówstwa w regionie Morza Śródziemnego, w tym na Adriatyku, jest od ponad dwudziestu lat pogrążony w poważnym kryzysie z wielu powodów, w tym nieuczciwej konkurencji ze strony państw trzecich (głównie Afryki Północnej, gdzie połowy i sprzedaż nie podlegają żadnej kontroli) i nielegalnych połowów (za którymi często stoi również nielegalna praca). Obecnie znaczna większość przedsiębiorstw działających zgodnie z prawem jest już na granicy przetrwania⁽³⁶⁾, a jedynie silne więzi osobiste lub rodzinne, które wiążą właściciela statku z nieliczną załogą, uniemożliwiły całkowite załamanie się tego sektora.

5.5.2 W związku z tym EKES uważa, że przejście od systemu nakładu połowowego do systemu opartego na połowach (zmniejszonych o 30%), bez podjęcia odpowiednich środków w celu przeciwdziałania nieuczciwym lub nielegalnym praktykom, doprowadziłoby wyłącznie do natychmiastowego zamknięcia wielu przedsiębiorstw działających zgodnie z prawem i utraty miejsc pracy bez rozwiązania problemów środowiskowych.

5.6 Regionalizacja

5.6.1 We wniosku nie określono szczegółowo sposobu połowu. Brak ten może prowadzić do poważnego problemu konkurencji między państwami wynikającego z różnicy w kosztach ponoszonych przez przedsiębiorstwa w poszczególnych państwach, związanych z wieloma czynnikami, takimi jak wynagrodzenia, składki społeczne i ubezpieczeniowe, rynki.

5.6.2 W szczególności EKES zauważa, że jeśli regionalizacja zostanie określona wyłącznie w zakresie ochrony zasobów rybnych, UE będzie musiała zmierzyć się z nowymi silnymi konfliktami, ponieważ zyski spółek będą uzależnione od kosztów firmy, zamiast od złowionych zasobów.

5.7 Wyposażenie techniczne i kontrole

5.7.1 EKES popiera potrzebę zwiększenia skuteczności kontroli przy wykorzystaniu technologii cyfrowych, zauważa jednak, że w przeciwieństwie do Bałtyku Adriatyk charakteryzuje się obecnością wielu małych portów (FAO–ADRIAMED uwzględnia w swoim spisie 238 portów wykorzystywanych do połowów między Włochami, Słowenią i Chorwacją⁽³⁷⁾) i wielu małych łodzi. Z tego powodu właściwe władze i przedsiębiorstwa (i tak już dotknięte kryzysem) będą potrzebowały czasu i zasobów, aby dostosować się do nowych przepisów.

5.7.2 Ponadto EKES uważa, w odróżnieniu od założeń Komisji, że wyznaczenie portów, w których można dokonywać wyładunku ryb (przy wykluczeniu mniejszych portów), przyniosłoby ogromną szkodę społecznościom lokalnym. Jego zdaniem należy również przeprowadzić bardziej szczegółową analizę skutków gospodarczych tego środka dla mniejszych statków, ponieważ zgodnie z rozporządzeniem powinien on mieć zastosowanie do łodzi o długości równej ośmiu metrom lub dłuższych.

⁽³⁶⁾ Średni dochód rybaka w tym regionie wynosi 18 000–20 000 EUR, podczas gdy w regionie Bałtyku i Morza Północnego mieści się on w przedziale od 60 000 EUR do 80 000 EUR.

⁽³⁷⁾ Spis obejmuje dokładniej następującą liczbę portów w poszczególnych państwach: Chorwacja – 147, Włochy – 89, Słowenia – 3 (www.faoadriamed.org).

5.8 Certyfikacja jakości

5.8.1 We wniosku nie przewidziano mechanizmów certyfikacji jakości lub etykietowania mających na celu wsparcie sektora produkcyjnego objętego reformą. Konsumenci stale poszukujący zdrowych, zrównoważonych produktów wysokiej jakości bardzo doceniłoby takie mechanizmy. Ponadto służyłyby one przeciwdziałaniu nielegalnym praktykom i nieuczciwej konkurencji.

5.9 Zmienność cen

5.9.1 We wniosku Komisji nie przywiązano należytej wagi do przyjęcia środków mających na celu przeciwdziałanie naturalnemu wzrostowi cen małych gatunków pelagicznych z powodu zmniejszenia połowów, które dodatkowo doprowadzi do przywozu z państw trzecich produktów pozbawionych odpowiednich kontroli i gwarancji, zwłaszcza w zakresie środowiska.

5.10 Zaangażowanie zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego

5.10.1 EKES zauważa ze zdziwieniem, że wydana przez MEDAC i opublikowana 11 marca 2016 r. ⁽³⁸⁾ opinia będąca wynikiem porozumienia między wszystkimi zainteresowanymi stronami (przedsiębiorcami, pracownikami, spółdzielniami, ekologami, konsumentami) i prac trwających ponad dwa lata nie została odpowiednio uwzględniona we wniosku Komisji, przez co jest on z nią całkowicie sprzeczny i pod pewnymi względami niekonsekwentny.

Bruksela, dnia 31 maja 2017 r.

Georges DASSIS
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽³⁸⁾ MEDAC, „Medac advice on LTMP for small pelagics in GSA 17 (Northern Adriatic)” [Zalecenie MEDAC w sprawie długoterminowego planu zarządzania dla małych gatunków pelagicznych w podobszarze GSA 17 (północny Adriatyk)], Prot. 94/2016, marzec 2016 r.